

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

- ▶ Драгана Јегдић- педагог, координатор
- ▶ Радослава Ступар, директор
- ▶ Биљана Бабић, секретар
- ▶ Марија Даниел, помоћник директора
- ▶ Павле Пејак, наставник технике и технологије
- ▶ Душка Којић, наставник немачког језика
- ▶ Борко Ковачић, наставник технике и технологије
- ▶ Никола Пантелић, наставник физичког васпитања
- ▶ Светлана Швоња, наставник физичког васпитања
- ▶ Данијела Драча, наставник разредне наставе
- ▶ Снежана Марковић, наставник биологије
- ▶ Стеван рад, наставник разредне наставе
- ▶ Милица Љуботина, наставник енглеског језика
- ▶ Представник Ученичког парламента
- ▶ Представник локалне самоуправе
- ▶ Представник Савета родитеља

2024/2025.

Из Правилника о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, бр. 11/2024)

Из Правилника о обављању друштвено-корисног рада, односно хуманитарног рада у установама образовања и васпитања (Службени гласник РС“, бр. 10/2024)

ПРОТОКОЛ

ПОСТУПАЊА У УСТАНОВИ У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

- ▶ Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог
- ▶ Насиље и злостављање може да се јави као физичко, психичко (емоционално), социјално и дигитално
- ▶ Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика, породично насиље и др.

За први ниво вршњачког насиља:

- облици физичког насиља су: ударање чврга, гурање, штипање, гребане, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари и сл.
- облици психичког насиља су: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање” и сл.
- облици социјалног насиља су: добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина и сл.
- облици сексуалног насиља са сексуалном поруком су: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикулација и сл.
- облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука смс-ом, ммс-ом или путем аудиовизуелних снимака и сл.

Понављање поступака класификованих као први ниво насиља, сматрају се другим нивоом.

За други ниво вршњачког насиља:

- облици физичког насиља су: шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу и сл.
- облици психичког насиља су: уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање и сл.
- облици социјалног насиља су: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање и сл.
- облици сексуалног насиља су: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење и сл.
- облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и четовања у циљу вређања, исмевања и подстицање угрожавања достојанства личности снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и сл.

За трећи ниво вршњачког насиља:

- облици физичког насиља су: туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем и сл.
- облици психичког насиља су: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације и сл.
- облици социјалног насиља су: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других и сл.
- облици сексуалног насиља: завођење ученика од стране запослених, злоупотреба ауторитета, поверења, или утицаја над дететом/учеником подвођење, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест и сл.
- облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и чествовања у циљу слања претњи и угрожавања сигурности, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија и сл.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

- ▶ Превенцију насиља, злостављања и занемаривања чине мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације
- ▶ Савет родитеља и ученички парламент учествују у планирању и реализацији превентивних активности у форми радионица, трибина, предавања и сл.

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

- ▶ Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно зауставља, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера

Права, обавезе и одговорности свих у установи у превенцији насиља, злостављања и занемаривања

- ▶ **Запослени** не сме својим понашањем да изазове или допринесе насиљу, злостављању и занемаривању. Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према детету и ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према детету и ученику мере за заштиту и подршку
- ▶ **Ученици** су обавезни да: уважавају и поштују личност других - деце, ученика, запослених, родитеља и трећих лица; поштују правила установе и све оне акте којима се уређују њихова права, обавезе и одговорности; активно учествују у раду одељењске заједнице; пружају вршњачку подршку; посебно доприносе и учествују у превентивним активностима; својим понашањем не изазивају, доприносе или учествују у насиљу и злостављању
- ▶ **Родитељ** је дужан да сарађује са установом; учествује у превентивним мерама и активностима; уважава и поштује личност свог детета, друге деце и ученика, запослених, других родитеља и трећих лица
- ▶ **Родитељ** не сме својим понашањем у установи да изазове или допринесе појави насиља, злостављања и занемаривања према детету, ученику, запосленом, другом родитељу и трећим лицима, а када то учини директор је дужан да одмах о томе обавести јавног тужиоца и полицију, а након тога електронским путем надлежну школску управу
- ▶ Ако се родитељ не одазове на позив школе, у складу са законом школа подноси прекршајну, односно кривичну пријаву за утврђивање одговорности родитеља и обраћа се надлежном центру за социјални рад да против родитеља предузме мере из своје надлежности

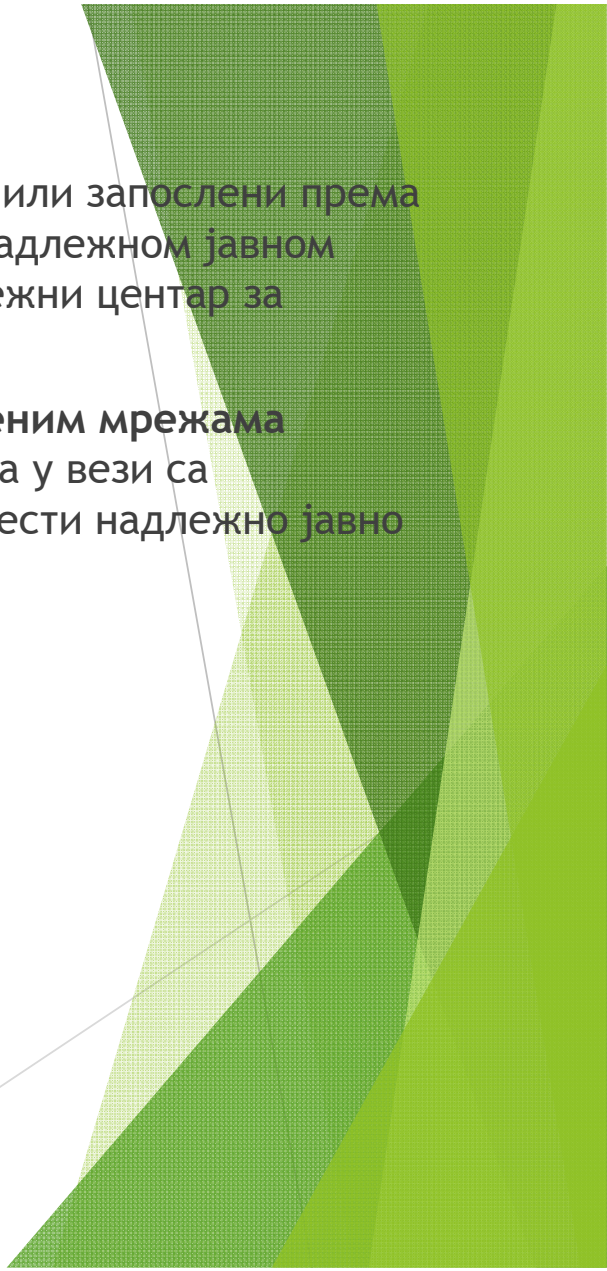
Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

- ▶ Процену нивоа насиља врши тим за заштиту, а на основу прикупљених информација и чињеница. Тим за заштиту може да **редефинише процењени ниво** уколико дође до нових сазнања и информација
- ▶ На **првом** нивоу, активности предузима **самостално одељењски старешина**, у сарадњи са родитељем. По потреби може консултовати педагога и психолога
- ▶ На **другом** нивоу, по правилу, активности предузима **одељењски старешина**, у сарадњи са тимом за заштиту и **обавезно учешће родитеља** ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка
- ▶ На **трећем** нивоу, по правилу, активности предузима **директор са тимом за заштиту**, уз **обавезно укључивање родитеља и надлежних органа и организација** (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција, јавно тужилаштво и друге надлежне организације). На трећем нивоу **обавезно се покреће васпитно-дисциплински поступак**

- ▶ Тим за заштиту процењује да ли је неопходно да ученик буде **удаљен** из процеса непосредног и осталих облика образовно васпитног рада и приликом покретања **васпитно-дисциплинског поступка** за учињене теже повреде обавезе ученика које се односе на поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употребу психоактивних супстанци, односно алкохола, дрога и никотинских производа, као и уношење у школу оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице.
- ▶ Када је ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом учесник ситуације насиља неопходна је **сарадња тима за заштиту и тима за инклузивно образовање** у циљу израде плана појачаног васпитног рада. Имајући у виду здравствено стање ученика, односно развојну сметњу, предузимају се даље мере и активности у сарадњи са родитељима и представницима из здравствене и социјалне заштите, у складу са проценом потреба за подршком.

Заштита запослених

- ▶ Када је ученик починилац насиља према запосленом, **директор је дужан да одмах обавести родитеља и центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак и да изрекне васпитно-дисциплинску меру, у складу са законом за ученике старости до 14 година, а за ученике изнад 14 година, осим наведених активности и да обавести надлежно јавно јавно тужилаштво и полицију**
- ▶ У случају повреде части, угледа и достојанства запосленог од стране ученика примењују се мере и активности прописане за **трећи ниво вршњачког насиља**

-
- ▶ Када је родитељ или треће лице починилац насиља према запосленом или запослени према запосленом, директор је дужан да таква сазнања пријави полицији и надлежном јавном тужилаштву, а када је родитељ починилац насиља да обавести и надлежни центар за социјални рад, у року прописаним Законом
 - ▶ Уколико установа има сазнање да родитељ или треће лице на **друштвеним мрежама омаловажава**, вређа, прети или позива на насиље према запосленом, а у вези са професионалном улогом запосленог, установа је дужна да о томе обавести надлежно јавно тужилаштво

Редослед поступања

- 1) Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација - директно или индиректно
- 2) Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника
- 3) Обавештавање родитеља и пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад, обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан установа одмах обавештава центар за социјални рад
- 4) Консултације у установи- одељењски старешина, дежурни наставник, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент

5) Мере и активности предузимају се за све облике и нивое насиља и злостављања

План заштите од насиља за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за ученике који су претрпели насиље или били сведоци насиља и злостављања.

План појачаног васпитног рада за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа насиља за ученике који су извршили насиље, подстрекивали на насиље или пасивно подржавали насилну ситуацију

Родитељ учествује у изради и спровођењу ПВР, прецизирају се активности које родитељ предузима у васпитном раду са учеником, као и активности које спроводи установа у пружању подршке оснаживању родитељских компетенција

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, обавештава надлежну школску управу, у року од 24 сата од момента сазнања, путем дигиталне националне платформе „Чувам те”

6) Праћење ефеката предузетих мера и активности

Из Правилника о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у установама образовања и васпитања

- ▶ Друштвено-користан, односно хуманитаран рад (у даљем тексту: друштвено-користан рад), у смислу овог правилника, обухвата активности чијим се остваривањем развија **друштвено одговорно понашање ученика**
- ▶ Друштвено-користан се планира у оквиру плана заштите од насиља и и у план су укључени ученици, родитељи и запослени
- ▶ Друштвено користан рад се реализује и у **оквиру појачаног васпитног рада**
- ▶ Друштвено-користан рад мора бити тако организован да не сме да угрози психички и физички интегритет учесника, безбедност и здравље
- ▶ Када се друштвено-користан рад користи као једна од активности појачаног васпитног рада представља облик ресторативне дисциплине
- ▶ Ресторативна дисциплина јесте приступ којим се омогућава умањивање или отклањање начињене штете, односно последица те штете, развија свест о одговорности и последицама сопственог и понашања других и поправљају односи укључених страна

- ▶ У ситуацијама **лакше повреде обавеза** ученика и првог нивоа вршњачког насиља када се планирају активности појачаног васпитног рада за ученика, **одељењски старешина у сарадњи са родитељима** одређује активности друштвено-корисног рада за ученика
- ▶ У ситуацији **повреде забране или теже повреде обавеза** ученика, када се израђује план појачаног васпитног рада за ученика, **тим за заштиту у сарадњи са родитељима**, одређује активности друштвено-корисног рада за ученика
- ▶ **Родитељ** је дужан да активно учествује у остваривању плана појачаног васпитног рада, као и реализацији друштвено-корисног рада

- ▶ Друштвено-користан рад **остварује се** у просторијама школе под надзором **наставника**, у складу са **проценом уз учешће родитеља**, директора, односно стручног сарадника или ван просторија школе у сарадњи са надлежним центром за социјални рад и другим релевантним установама/институцијама
- ▶ Планиране активности **не смеју угрожавати** достојанство, психички и физички интегритет ученика, безбедност и здравље
- ▶ Активности морају бити **примерене узрасту и у вези са учињеном повредом**

ПРЕДЛОГ АКТИВНОСТИ ДРУШТВЕНО-КОРИСНОГ РАДА

- ▶ хуманитарне акције за осетљиве групе
- ▶ хуманитарне акције за животиње
- ▶ посета домовима за децу без родитељског старања, за стара лица, дневни боравци за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом и сл.
- ▶ акција рециклаже у установи
- ▶ уређење простора школе или у локалној заједници
- ▶ укључивање ученика у организованим активностима школе , помоћ ученицима странцима и онима којима је потребна додатна подршка
- ▶ укључивање ученика у активности поводом обележавања значајних датума: Међународни дан толеранције, Међународни дан заштите деце од насиља, Светски дан менталног здравља, Дечија недеља, Међународни дан деце, Међународни дан особа са инвалидитетом и сл.;

Хвала на пажњи.

